

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU PRESIDENDI MÄÄRUS

3. märts 2022 *

Menetlusse astumine – Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikkel 40 – Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja esitatud avaldus – Huvi kohtuvaidluse lahenduse vastu –
Lubatavus

Kohtuasjas C-551/21,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel 7. septembril 2021 esitatud tühistamishagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: A. Bouquet, B. Hofstätter, T. Ramopoulos ja A. Stobiecka-Kuik,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: A. Antoniadis, F. Naert ja B. Driessen,

kostja,

keda toetavad:

Tšehhi Vabariik, esindajad: M. Smolek, O. Šváb, J. Vláčil ja K. Najmanová,

Prantsuse Vabariik, esindajad: A.-L. Desjonquères ning J.-L. Carré,

Ungari, esindajad: M. Z. Fehér ja K. Szíjjártó,

Madalmaade Kuningriik, esindajad: M. K. Bulterman ja J. Langer,

Portugali Vabariik, esindajad: M. Pimenta, P. Barros da Costa ja J. Ramos,

menetlusse astujad,

EUROOPA KOHTU PRESIDENT,

arvestades ettekandja-kohtunik C. Lycourgose ettepanekut,

olles ära kuulnud kohtujurist J. Kokott'i,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

on teinud järgmise

määruse

- 1 Euroopa Komisjon palub oma hagiavalduses tühistada nõukogu 28. juuni 2021. aasta otsuse (EL) 2021/1117 Gaboni Vabariigi ja Euroopa Ühenduse vahelise kalandussektorit käsitleva partnerluslepingu rakendamise protokoll (2021–2026) Euroopa Liidu nimel allkirjastamise ja selle ajutise kohaldamise kohta (ELT 2021, L 242, lk 3) artikli 2 ning Euroopa Liidu Nõukogu poolt oma eesistuja kaudu selle sätte alusel Portugali suursaadiku määramise isikuks, kes on volitatud protokollile alla kirjutama.
- 2 Oma tühistamishagi põhjendamiseks väidab komisjon muu hulgas, et nõukogu praktika, mille kohaselt nõukogu eesistuja määrab isiku, kes on volitatud Euroopa Liidu nimel rahvusvahelisele lepingule alla kirjutama, rikub ELL artikli 17 lõikega 1 komisjonile antud õigust tagada liidu esindamine välissuhetes, välja arvatud ühine välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP).
- 3 Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“) esitas Euroopa Kohtu kantseelisse 6. jaanuaril 2022 saabunud dokumendiga Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 40 ja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 130 alusel menetlusse astumise avalduse komisjoni nõuete toetuseks.
- 4 Menetlusse astumise avalduse põhjendamiseks väidab kõrge esindaja esimese võimalusena, et ta on üks „liidu institutsioonidest“ Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 40 esimese lõigu tähenduses, ja teise võimalusena, et teda tuleb pidada liidu „organiks“ või „asutuseks“ selle põhikirja artikli 40 teise lõigu tähenduses ning tal on „põhjendatud huvi kohtuvaidluse lahenduse vastu“ selle sätte tähenduses. Sellega seoses märgib kõrge esindaja, et hinnangud, mille Euroopa Kohus annab tehtavas kohtuotsuses komisjoni viidatud õigusele, on *mutatis mutandis* kohaldatavad ka analoogilise õiguse suhtes, mis on kõrgel esindajal ELL artikli 27 lõike 2 alusel ÜVJP valdkonnas.
- 5 Komisjon palus 13. jaanuaril 2022 Euroopa Kohtu kantseelisse esitatud dokumendis menetlusse astumise avaldus rahuldada.
- 6 Nõukogu palus 21. jaanuaril 2022 Euroopa Kohtu kantseelisse esitatud dokumendis menetlusse astumise avaldus rahuldamata jätta.
- 7 Nõukogu leiab, et kõrge esindaja ei ole „liidu institutsioon“ Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 40 esimese lõigu tähenduses ning vaatamata sellele, et kõrget esindajat tuleks pidada „liidu organiks või asutuseks“ põhikirja artikli 40 teise lõigu tähenduses, ei ole ta tõendanud oma „põhjendatud huvi kohtuvaidluse lahenduse vastu“ viimati nimetatud lõigu tähenduses.
- 8 Nõukogu märgib eelkõige, et käesolevas kohtuasjas esitatud vaidlus ei puuduta ÜVJPd ja Euroopa Kohtu lahend ei saa seega mõjutada kõrge esindaja õiguslikku seisundit. Pealegi erineb kõrge esindaja seisund nõukogu suhtes komisjoni seisundist. Sellega seoses väidab nõukogu, et vastavalt ELL artikli 27 lõikele 1 juhhib kõrge esindaja välisasjade nõukogu tööd ja võib järelikult ise määrata isiku, kes on volitatud sõlmima rahvusvahelist lepingut ÜVJP valdkonnas. Niisiis erineb kõrge esindaja õiguslik seisund komisjoni seisundist, kui – nagu käesoleval juhul – rahvusvaheline leping sõlmitakse valdkonnas, mis ei kuulu ÜVJP alla.

Menetlusse astumise avaldus

- 9 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 40 esimeses lõigus on sätestatud, et liidu liikmesriigid ja institutsioonid võivad Euroopa Kohtus läbivaatamisel olevates kohtuasjades menetlusse astuda.
- 10 Liidu institutsioonid selle sätte tähenduses on ainult need, mis on ammendavalt loetletud ELL artikli 13 lõikes 1 (Euroopa Kohtu presidendi 29. juuli 2019. aasta määrus komisjon ja nõukogu *vs.* Carreras Sequeros jt, C-119/19 P, ei avaldata, EU:C:2019:658, punkt 6 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 11 Järelikult ei saa „liidu institutsiooniks“ pidada kõrget esindajat, keda ei ole ELL artikli 13 lõike 1 loendis nimetatud. Seetõttu ei saa ta tugineda sellisele seisundile, et nõuda menetlusse astumise õigust käesolevas kohtuasjas (Euroopa Kohtu presidendi 29. juuli 2019. aasta määrus komisjon ja nõukogu *vs.* Carreras Sequeros jt, C-119/19 P, ei avaldata, EU:C:2019:658, punkt 7 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 12 Neil asjaoludel tuleb kontrollida, kas käesolevas asjas võib lubada kõrgel esindajal astuda komisjoni nõuete toetuseks menetlusse Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 40 teise lõigu alusel, nagu kõrge esindaja teise võimalusena väidab.
- 13 Põhikirja artikli 40 teise lõigu esimese lause kohaselt on Euroopa Kohtus läbivaatamisel olevas kohtuasjas menetlusse astumise õigus „liidu organitel ja asutustel ja igal isikul“, kes tõendab oma „põhjendatud huvi kohtuvaidluse lahenduse vastu“. Teise lõigu teine lause välistab „füüsiliste ja juriidiliste isikute“ menetlusse astumise liikmesriikidevahelistes, liidu institutsioonide vahelistes või liikmesriikide ja liidu institutsioonide vahelistes kohtuvaidlustes. Kõnealuse sätte sõnastusest ja ülesehitusest ilmneb, et välistatud ei ole „liidu organite ja asutuste“ menetlusse astumine (Euroopa Kohtu presidendi 17. septembri 2021. aasta määrus parlament *vs.* komisjon, C-144/21, EU:C:2021:757, punktid 6–8).
- 14 Kui võtta arvesse liidu toimimisega lahutamatu seotud volitusi, mis on kõrgel esindajal ELL artikli 27 alusel, ja eelkõige seda, et kuigi ELL artikli 27 lõike 3 kohaselt abistab kõrget esindajat tema volituste täitmisel Euroopa välisteenistus, on ta sellest õiguslikult eraldiseisev, siis tuleb Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 40 teise lõigu kohaldamisel samastada kõrge esindaja „liidu organite ja asutustega“. Eelmises punktis viidatud kohtupraktikat silmas pidades võib kõrge esindaja järelikult astuda menetlusse komisjoni ja nõukogu vahelises kohtuvaidluses, tingimusel et ta tõendab „põhjendatud huvi kohtuvaidluse lahenduse vastu“.
- 15 Sellise huvi olemasoluga seoses olgu meenutatud, et mõistet „põhjendatud huvi kohtuvaidluse lahenduse vastu“ artikli 40 teise lõigu tähenduses tuleb käsitada otsese ja olemasoleva huvina nõuete endi suhtes, mitte huvina esitatud väidete ja argumentide suhtes. Termin „kohtuvaidluse lahendus“ viitab nimelt kohtult palutud lõplikule otsusele, nii nagu seda väljendatakse kohtuotsuse resolutsioonis (Euroopa Kohtu presidendi 17. septembri 2021. aasta määrus parlament *vs.* komisjon, C-144/21, EU:C:2021:757, punkt 10).
- 16 Liidu organite ja asutuste menetlusse astumise avalduste puhul tuleb seda otsese ja olemasoleva huvi tingimust kohaldada viisil, mis peegeldab nende volituste eripära, mida sellise avalduse esitajal tuleb liidu õiguse alusel täita (vt selle kohta Euroopa Kohtu presidendi 17. septembri 2021. aasta määrus parlament *vs.* komisjon, C-144/21, EU:C:2021:757, punktid 11 ja 12).

- 17 Käesoleval juhul olgu märgitud, et ELL artikli 27 lõige 2 annab kõrgele esindajale volitused esindada liitu ÜVJP küsimustes.
- 18 Vastavalt ELL artikli 17 lõike 1 kuuendale lausele tagab komisjon liidu esindamise välissuhetes, välja arvatud ÜVJP ning muud aluslepingutes ettenähtud juhud.
- 19 Käesoleval juhul puudutab kohtuvaidlus eeskätt küsimust, kas ELL artikli 17 lõike 1 kuuendas lauses ette nähtud ülesanne tagada liidu esindamine välissuhetes tähendab seda, et liidu nimel rahvusvahelisele lepingule alla kirjutama volitatud isiku määramine on komisjoni, mitte nõukogu eesistuja ülesanne.
- 20 Euroopa Kohtu hinnang sellele institutsioonilise õiguse küsimusele ei määra mitte ainult käesoleva kohtuvaidluse lahendust, vaid sellel on *mutatis mutandis* otsustav mõju ka järgitava menetluse valikule ja kõrge esindaja pädevusele juhul, kui rahvusvaheline leping tuleb alla kirjutada ÜVJP valdkonnas. Nimelt on kõrgele esindajale antud volitused esindada liitu ÜVJP küsimustes samamoodi kui komisjonile ÜVJP-välistes küsimustes.
- 21 On tõsi, et käesoleval juhul põhjendab kõrge esindaja oma huvi kohtuvaidluse lahenduse vastu ELL artikli 27 lõikest 2 tuleneva õigusega esindada liitu ÜVJP küsimustes, mis on analoogiline komisjoni ELL artikli 17 lõikest 1 tuleneva õigusega esindada liitu ÜVJP-välistes valdkondades, kuigi käesolevas asjas on kõne all vaid viimati nimetatud õigus. Olgu siiski rõhutatud, et kõrge esindaja huvi kohtuvaidluse lahenduse vastu ei põhine mitte sellel, et ta oleks samas olukorras nagu komisjon ühel või mitmel samalaadsel juhul, vaid – nagu eelmises punktis märgitud – sellel, et käesoleval juhul määrab kohtuvaidluse lahendus tema esmasest õigusest tuleneva rolli ja pädevuse ulatuse juhul, kui tegemist on liidu poolt ÜVJP valdkonnas sõlmitud rahvusvaheliste lepingute allkirjastamisega.
- 22 Võttes arvesse üldist ulatust, mis on huvil, millele kõrge esindaja tugineb, ning asjaolu, et kõrge esindaja on põhimõtteliselt ainus isik või üksus, kes sellele tugineda saab, tuleb seda huvi pidada „otseseks“ ja „olemasolevaks“.
- 23 Nõukogu mainitud asjaolu, et ELL artikli 27 lõike 1 kohaselt juhib kõrge esindaja välisasjade nõukogu tööd, ei mõjuta seda, et kõrgel esindajal võib olla otsene ja olemasolev huvi käesoleva kohtuvaidluse lahenduse vastu. Sellega seoses piisab, kui märkida ühelt poolt, et nagu nõukogu on täpsustanud, ei tee ÜVJP valdkonnas rahvusvahelise lepingu allkirjastamiseks volitust andvat otsust alati välisasjade nõukogu, ning teiselt poolt, et sõltumata kõrge esindaja täpsest rollist sellise rahvusvahelise lepingu sõlmimisel, võivad Euroopa Kohtu õiguslikud selgitused ELL artikli 17 lõikes 1 ette nähtud esindamisülesande ulatuse kohta aidata täpsustada ELL artikli 27 lõikes 2 ette nähtud esindamisvolitusi.
- 24 Kõiki eelnevaid kaalutlusi silmas pidades tuleb vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 40 teisele lõigule ja kodukorra artikli 131 lõikele 3 lubada kõrgel esindajal astuda menetlusse komisjoni nõuete toetuseks.

Menetlusse astuja menetlusõigused

- 25 Kuna menetlusse astumise avaldus rahuldati, edastatakse kõrgele esindajale kodukorra artikli 131 lõike 3 alusel ärakirjad kõigist pooltele kättetoimetatud menetlusdokumentidest.

- 26 Kuivõrd see avaldus esitati kodukorra artiklis 130 ette nähtud kuuenädalase tähtaja jooksul, võib kõrge esindaja vastavalt kodukorra artikli 132 lõikele 1 esitada menetlusse astuja seisukohad ühe kuu jooksul alates eelmises punktis nimetatud edastamisest.
- 27 Kõrge esindaja võib esitada ka suulised seisukohad, kui korraldatakse kohtuistung.

Kohtukulud

- 28 Vastavalt kodukorra artiklile 137 tehakse otsus kohtukulude kohta kohtuotsuses või -määruses, mis lõpetab menetluse.
- 29 Kuna käesolevas asjas rahuldati kõrge esindaja menetlusse astumise avaldus, tuleb tema menetlusse astumisega seotud kohtukulude kandmine otsustada edaspidi.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohtu president määrab:

- 1. Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal lubatakse astuda kohtuasjas C-551/21 menetlusse Euroopa Komisjoni nõuete toetuseks.**
- 2. Kohtusekretär toimetab liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale kätte ära kirjad kõigist menetlusdokumentidest.**
- 3. Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale määratakse tähtaeg menetlusse astuja seisukohtade esitamiseks.**
- 4. Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja menetlusse astumisega seotud kohtukulude üle otsustatakse edaspidi.**

Allkirjad